

հետ հաշտուելէն : « Իս կ'ուզէի — կ'ըսէ Յ. Սօլովեան — որ ամենքն էլ թողնէին լացը և կուէին խախտված իրաւունքների համար » : Այդ սակայն իր տենչը չէ միայն : Արովեան՝ ճարհաւտ, դառնապէս լացած էր գեղջական տեսարաններու դիմաց : Բաֆֆին, աւելի սրտոտ, բողբոջի և կայծերը յը դրաւ : « Մայրերնու հեղինակը, իր իրական պատկերներով, ընթերցողները լացուց. ավախի տարիոյն նկարները այլ եւս անմոռանալի են : Իսկ հիմայ, Յ. Մալխասեան, կազմելով իր և Հօրոտ — Մօրտոյի՝ կարճ տեսարանները՝ կը ջանայ ցուցնել թէ դեռ անհետացած չեն մեր մէջ բարեսրտութեան զոհերը : և Հանէս ապարոյր անոնց տրպարն է, որ սակայն կը լուսաւորուի, կ'արթննայ Պալասէ մը : Ո՛ր և է վիպագիր, մեր գեղջականութեամբ զբաղող, նպատակ ունի՝ այդ պապասութիւնն ընելու : Ոմանք զայն կ'ընեն՝ առանց փոքրիկ բարոյի մ'անգամ : ցուցընելով միայն ինքնին խօսուն դէպքը : Ուրիշներ՝ հակառակը. Պալաս մը կը ներմուծեն, այսինքն ինքզինքնին :

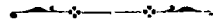
Հայր Կուրդիներ՝ նոյն հայն է, հին աւանդութիւններով՝ որոնց նա հաւատարիմ է՝ իբրեւ օրէնքի մը : Միամտութեան զոհեր են նաև Ասլին, Աւետիսը : Իսկ թէ խորամանկներու զործը ո՛րչափ յաջող է՝ այդ յայտնի ցուցուցած է Ալեանք և փողոյ պատմութեամբ, ուր զգուանքի կը մօտենայ Սարգիս Փորսուղեանի ընթացքը :

Խնդճ Մաթուս — աղա. և սակայն լեռան պէս բարձր ու հաստատուն է իր ծրագիրը : Եկեղեցի պիտի կանգնէ : Օ՛ր, այդ սուրբ զաղափարի առջեւէն ամէն խոչընդոտ ինքնիրեն կը հալի. կարելի՞ բան է չյաջողի. հուր ու ծծումբ կ'իջնէ անոնց գլխուն՝ որ մտաբերեն չհաւնիլ իր այդ ընելիքին : Կոթնած, հանգիստ քնացած այդ երկնաւոր զործին վրայ՝ չիզգար թէ ցանցի մը մէջ է, թէ ցանցը կամաց կա :

մաց կ'ամփոփուի. մինչև որ... կը նա հատակուի :

Այսպէս կը վերջանայ պատկերը. — այսպէս կրնար վերջանալ :

Հ. Ղ. ԲԺԻԿԵԱՆ



ԼԵՈՒՐՏԻ

ՏՈՒՆ ՕՐՈՒՄԸ ԻՐԻՅՈՒՆԸ

Գրէիք պայծառ և անուշակ, չըկայ հով.

Տանիքներուն, պարտէշներուն մէջն ու վրան կեցած լուսնակն հեղիկ ի լոյս կը պարզէ Ջինջ և վրձիտ հեռուն լոճները բոլոր : Սերունդի՛ իմ, ամէն ուղի կը լըտէ : Ի՛նչ հազիւ մի քանի կանթեղ գիշերուան կ'ընդերուէ պատուհանէն. կը նընջեն Դուն, պատրաստիկ ցուն մ'առաւ ցեղ ցու խաղաղ Սննկիդ մէջ. տաղնապ ցեղ քնաւ չի նեղեր. Ի՛նչ արդէն չես գիտեր ու չես ալ մտածեր թէ ի՛նչ վերեք բացիք դուն այս կուրծքին մէջ : Կը նընջես դուն. ես այս երկինքն՝ որ այնքան Բարի կը թուի երեւոյթով՝ կը մառլմ Ողջունելու, ուսմանագոր չին բնութիւնն : Որ զիս ստեղծեց ցաւի՛ Գեղի կը ժըխտեմ, Լաւա ան, յոյսը, յոյսն անգամ, և աջեղը Պիտի չիսլային բայց թէ միայն արցունքով : Իր անապան այս օրս, ու դուն գրասանցէջ Հանգիստ կ'անես, և զուշջ դուն կը յիշէ իրազիկ մէջ ցեղ քանիներն հանեցան : Այսօր, և ու դուն քանիներն հանեցար. Իս չէ՛, չէ՛մ ալ յուսար, ես չեմ միտքդ խնար : Իրեմէն ես կը հարցընեմ թէ ո՛րչափ Պիտի՛ ապրիմ դեռ, ու հա գիտին դուրած զիս կը մըրցնեմ, կը դոփամ : Ո՛վ դուք օրոր Սարսափիկի այսքան կանանչ հասակում : Աւաղ, ճամբուն վրայ՝ ոչ հեռու՝ կը լըսեմ Մենաւոր երբեք արեւտաւորին, որ ուշեկէ իր աղքատ տունը կը դառնայ գիշերով, Զբօսանքներէ յետոյ, և իմ կը սեղմուի կը ճնշուի սիրտը կերպով մ'անողորմ : Մտածեցով թի՛նչպէս կ'անցին ամէն քան իրեկի վերայ և գրեթէ հետք չի թողուր. Անցաւ ահա տունական օրն, և անոր կը յաշորէ զօրծի չի օրն, ու իր չես կ'անէ կ'առնի ժամանակն ո՛ր և է ինչ Մարդային : Արդ ո՛ր է շրիշն չին ազգերուն. Արդ ո՛ր ճամբան հեղափոխուն մեր նախնեաց, Ու պետութիւնը մեծ Հոմայ, և զենքերն : Ու շատանքն՝ որ դըրբեցին ծով, ցամաք. Աճին ինչ լուս և անդորր է. լուս բոլոր Աշխարհն, և ալ անոնց վերայ չի խօսուի : Իմ նախնեաց հասակիս մէջ՝ երբ տօնի կը սպասուի օրը խանդակիմ, հազիւ ան կ'անցնէր, արթուն ու թաղծալից՝ մահէիս մէջ կը աըքնէի. և երբ որ ո՛ւշ գիշերով Ուղիներուն վրայ կը լըսուէր, ու տակաւ Հեռանալով կը նըազէր, նոյն նըման Արդն իմ սիրտը ճըմելով կը ճընչեր :

Թրգմ. Հ. Ա. ՂԱՅԻԿԵԱՆ

1. Յ. Մալխասեան, « Հօրոտ — Մօրտո » . Գ. գիրք. Թբիլիս. 1907. —